

80 éve született dr. Rainiss Lajos (1916-1974)

A kortársak és az utódok lelkiismereti kötelessége, hogy azokra, akik meghatározók voltak a hazai növényvédelmi oktatásban és tudományban, időnként emlékezzenek és emlékeztessenek.

Jeles kortársunk volt dr. Rainiss Lajos is, akinek korai halála máig begyógyíthatatlan sebet ejtett közvetlen családtagjaiban és mindazokban, akik ismerték, szerették és becsülték Őt. E sorok íróinak ez utóbbi juthatott osztályrészül, hiszen emberi közelségben hosszabb-rövidebb időt tölthettünk mellette és vele. Azok közé az egyre kevesebbek közé tartozott, akik mindig és mindenkor készséggel osztották meg tapasztalataikat, ismereteiket és mindazt olyan és annyira természetes módon tették, hogy azt mi is (a kortársak, kollégák, barátok, tanítványok) magától érthetőnek tartottuk. Amikor 1974. augusztus 12-én befejezte földi pályafutását, még csak 58 éves volt, nem csekély űrt hagyott maga után.

Dr. Rainiss Lajos, Székesfehérvárott, 1916. február 28-án született. Elemi és középiskolai tanulmányait is szülővárosában végezte. Érettségi után a Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsész Karára iratkozott be. 1939-ben természetrajz-földrajz szakos tanári oklevelet szerzett. Egyetemi évei alatt a híres Eötvös Kollégiumban lakott, ahol a szó szoros értelmében elitképzés folyt.

Pályakezddőként előbb a kőszegi, majd a komáromi gimnáziumban, végül Székesfehérvárott, a Mezőgazdasági Középiskolában tanított. 1940-ben nyújtotta be egyetemi doktori értekezését a tolltetvekkel (*Mallophaga*) kapcsolatos témakörből és szerzett doktori címet. Ezt követően egyetemi magántanári munkáján dolgozott, amelyet a II. világháború eseményei miatt nem tudott befejezni.

Értékes, egyedülálló gyűjteménye és feljegyzései 1944-45-ben, a Székesfehérvárott vívott kemény harcok során, a lakását ért bomba felrobbanásakor megsemmisült, majd 1956. február 3-án, a Keszthelyi Mezőgazdasági Akadémián kiütött tűz alkalmával, a későbbi gyűjtésből összeállított Mallophaga anyaga pusztult el. 1942-ben katonai szolgálatra hívták be, majd orosz

hadifogságba esett, ahonnan 1947-ben került haza. A háború és a hadifogság megpróbáltatásai nem múltak el nyomtalanul. A hadifogságban erdőirtás közben egy kivágott fa a lábára esett és térdét összezúzta. Kezdetben sérült lábát amputálni akarták, de erre mégsem került sor. Hazakerülése után 1947-ben Mohácsra, a Mezőgazdasági Technikumba neveztek ki tanárnak, majd később a dunántúli mezőgazdasági középiskolák szakfelügyelői csoportjának vezetője lett.

Képességeit ismerve, nem véletlenül került 1954-ben a Keszthelyi Mezőgazdasági Akadémiára, ahol a mezőgazdasági állattan és rovaratan tanárává neveztek ki. Jöttek az újabb embert próbáló idők. Ő akkor is becsülettel, tisztességgel szolgálta tanítványain keresztül a szakoktatást. Az 1956-os szabadságharc alatt tanusított magatartása miatt 1957-ben több kollégájával együtt eltávolították az Akadémiáról. Dr. Belák Sándor, a Délnyugat-Dunántúli Mezőgazdasági Kísérleti Intézet igazgatója, bátran kiállt mellette és felvette az intézetébe, ahol e megemlékezést írók közül egyik tanítványával (Horvát József) Növényvédelmi Csoportot szervezett. Az FM illetékeseinek nyomására azonban el kellett hagynia az intézetet. Így került 1959-ben a Növényvédelmi Kutatóintézet (Budapest) Keszthelyi Laboratóriumába munkatársával (Horváth József) együtt. Itt kezdetben a burgonya levélsodródás vírusfertőzés kimutatá-

sának szövetfestéses eljárásával, majd a különböző gyomirtó szerek vizsgálatával, továbbá a kártevő fonálférgekkel és a Balatonban élő ragadozó hal-fajok táplálékválasztásával foglalkozott. Az FM illetékesei úgy látták, hogy ezt a kiváló, kimondottan ismeretátadó tanárembert nem lehet tovább a szakoktatásban nélkülözni, ezért dr. Ubrizsy Gábor kezességvállása mellett, dr. Szücs Kálmán FM főosztályvezető megengedte, hogy visszatérjen a szakoktatásba. Ezzel, dr. Rainiss Lajos javaslatára, 1961-ben, Keszthelyen életre hívták a Növényvédelmi Felsőfokú Technikumot, ahol főállású tanár és a Növényvédelmi Tanszék vezetője lett. Az intézmény fejlődésében el nem múló érdemeket szerzett. Egy évvel később a két éves Felsőfokú Technikumot hároméves Üzem-mérnöki Szakká fejlesztették, amelyet 1971-ben a Keszthelyi Agrártudományi Egyetemhez csatoltak. Az egyetemen belül négy osztályból álló Növényvédelmi Intézetet szerveztek, amelynek első igazgatója dr. Rainiss Lajos lett. Az Intézetet egyetemi docensként vezette. Kiemelkedő pedagógiai adottságai, kitűnő biológiai felkészültsége, embersége magas színvonalra emelte az intézetet. Rövid idő alatt közvetlen munkatársaival (dr. Bordás Sándor, dr. Milinkó István, Zsoár Kálmán, dr. Szigeti István, dr. Mudich Antal, dr. Bürgés György, Bürgésné dr. Czencz Kornélia, dr. Ángyán Ferenc, dr. Prágai István és dr. Rakk Zsuzsanna) kitűnő oktató gárdát hozott össze.

Bőséges ismereteinek gazdag tárházából mindenki annyit meríthetett, amennyit csak tudott. Számos közleménye, tankönyve és remekbe készült főiskolai jegyzete őrzi széles látókörét, tudását – bizonyítva az utókornak, hogy a nemes értelemben vett szolgálat mi mindenre teszi képessé az embert. Váratlan halálát lehangoltan és döbbenet vettük tudomásul.

Mint jól képzett zoológus (dr. Dudich Endre professzor tanítványa) nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a gumórontó fonálféreg (*Ditylenchus destructor*) tápnövénykórét, kártételének módját és mértékét jobban megismerjük. Jelentős kutatásokat végzett a

gyomnövények életmódjával, az ellenük való védekezéssel kapcsolatban. Ezen a területen dr. Ubrizsy Gábor munkatársaként fejtett ki tevékenységét.

Tudományszervezési munkában is figyelmet érdemlő részt vállalt. Az MTA Növényvédelmi Bizottságának aktív tagja volt, továbbá a Magyar Agrártudományi Egyesület Növényvédelmi Társaságának vezetőségi tagja is megválasztották.

A rendszerváltozás utáni évben (1990) rehabilitálták és posztumusz egyetemi tanári kinevezést kapott.

Mi, akik közelebből ismerhettük Rainiss tanár urat (mindenki Lulu bácsiját), elmondhatjuk, hogy rendkívüli pedagógiai kvalitásokkal megáldott ember volt. Több ezer tanítványa, ha csak tehette meglátogatta vagy, ha erre nem nyílt mód, levélben kereste fel, tanácsait kérve, nem csak szakmai, hanem emberi problémáiknak megoldása céljából is.

Magánéletében is igazi közösségi ember volt. Amikor csak tehette társaságot keresett. Emberek között érezte magát igazán otthon. Választékos beszédstílus kitűnő humorérzéssel párosult. Életének nehéz napjaiban sem látszott gondterheltnak. Ha bántotta valami, igyekezett a természetbe menekülni. Nagy növény- és állatfajismerete volt. Nagyon szerette az erdőt és a Balatont. Amikor csak ideje volt horgászott vagy vadászott. Azonkívül, hogy megfogta a halakat ill. meglátta a vadat, azokat el is tudta készíteni. Híres halászlé és vadvörkölt-főző hírében állt.

Életszeretete, jókedve még akkor sem hagyta el, amikor vesepanaszai egyre gyakrabban jelentkeztek. Halála előtt egy héttel, amikor tudta már, hogy rövid ideje van hátra, sem szűnt meg diszkrét történeteket mesélni. Kezelőorvosától tudtuk meg, hogy betegsége (zsugorvese) visszafordíthatatlan.

Viszonylag rövid élete teljesnek mondható, hiszen három fiúgyermeket nevelt, a benne felhalmozott tudásanyagot két kézzel szórta, így több ezer tanítványában, közeli munkatársaiban szellemének emléke hosszú ideig tovább él.

Tanártársai és tanítványai nevében írott jubileumi megemlékezésünk legyen egy néma gyertyagyújtás a keszthelyi Szent Miklós temetőben elhelyezett hamvai felett.

Nem kívánhatunk mást, mint kérjük a Mindenhatót, hogy sok-sok olyan hivatását szerető pedagógust adjon e szegény Hazának, mint amilyen a mindenkinek felejthetetlen emlékü „Lulu bácsi” volt.

Dr. Bognár Sándor
egyetemi tanár
Dr. Sáringer Gyula
egyetemi tanár
Dr. Horváth József
egyetemi tanár

A napraforgó érésgyorsítása Glialka 480 készítménnyel

A Glialka 480 hatására csökken a növény vízfelvétele, fokozódik a párolgatás, felgyorsul az érési folyamat. A kezelés után az érés különböző fázisában lévő növények egyszerre érik el a betakarításhoz szükséges kedvező állapotot. Kezelés után csapadékos időjárás esetén is egyenletes a vízleadás, nem nedvesednek vissza a kultúrnövények.

A napraforgó deszikkálása, lombtalanítása a Glialka 480-nal

A napraforgót 10-15%-os kaszat, illetve 30-35%-os tányér és szárnedvességnél szokták betakarítani. A természetes érés során a kaszatok víztartalma gyorsan eléri a kívánt szintet, de a tányér és a szár vízleadása lassú. Betakarítás során a nagy nedvességtartalmú tányér és szárdarabok szennyeznek és visszanedvesítik a kaszátot, valamint akadályozzák a kombájn munkáját.

A Glialka 480 2 l/ha-os dózisával végzett deszikkálással, lombtalanítással ezeket a hátrányokat megszüntethetjük. Az érésgyorsító szert a kaszat 20-30%-os nedvességtartalmánál permetezzük ki légi úton 50-60 l/ha vízben. A permetlevelet cseppeheztetővel és nagyecseppekben jutassuk ki. A SZIKKTI Szilper (135

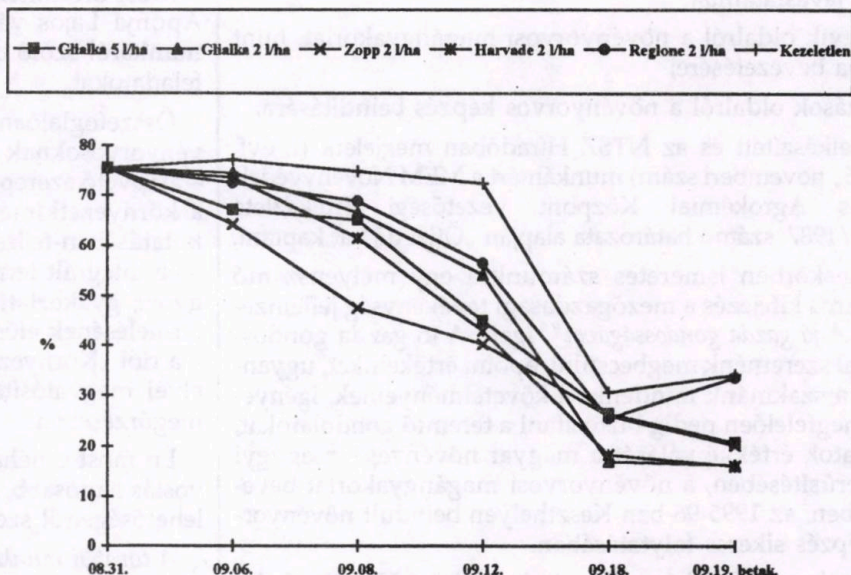
fokba állítva) és ICI Reglo-jet (narancssárga, 90 fokba állítva, kilépő sík hátrafelé néz) szórófejeket alkalmazhatjuk repülőgépnél, míg a helikopternél a INI Reglo-jet (sárga, 90 fokba állítva, kilépő sík hátrafelé néz) használhatjuk.

Tilos kezelést végezni a megengedettnél nagyobb sebességnél (repülőgépnél 4 m/s, helikopternél 2 m/s) és inverziós jelenség esetén és 25 °C felett.

Az időjárástól függően a betakarítás maximum 10-15 nap múlva elkezdhető, mikor a napraforgó tányér nedvességtartalma 30-35% közé csökkent.

Ha a napraforgó közepesen vagy erősen fertőzött évelő gyomnövényekkel (*Sorghum halepense*, *Phragmites communis* stb.), akkor a Glialka 480 5 l/ha-os adagját permetezzük ki a növényekre. A Glialka 480 ekkora dózisa – szemben az eddig használt érésgyorsító és deszikkáló szerekkel – már nagyon jól irtja az évelő gyomnövényeket is. Ezzel az alkalmazással a betakarítás megkönnyítésén kívül, a tarackokon található rügyek 90-100%-át elpusztíthatjuk.

(X)

1. ábra. A napraforgó tányér víztartalmának a változása a kezelések hatására.